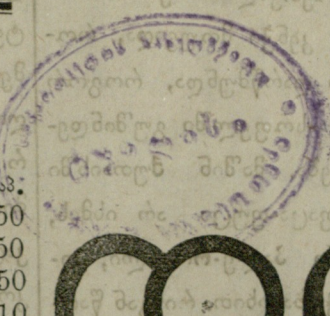

გაზეთის ფასი

მაგაზენით	ზაფხუდით
ერთი წლისა — 6 მ. კაპ.	5 მან. კაპ.
სამი წლისა — 3 „ „	2 „ „
სამის თვისა — 1 „ 75	1 „ 50
ერთი თვისა — „ 60	„ 50
ცალკე ნომრისა — „ 12	„ 10

დროებს

ხელის-მოწერა

მიიღება **თფილისში**: „დროების“ რედაქციის კანტორაში, სოლოლაკზე, სოლომონ მირიანაშვილის სახლში.
ქუთაისში: გერასიმე ძალაძის (სასულიერო სასწავლებელში) და სვ. მესხთან.
ზარემო მცხოვრებთა შემდეგი ადრესით უნდა გამოგზავნონ მოთხოვნები:
Въ Тифлисъ, Въ контору редакцїи газетъ „ДРОБЪА“.

ბამბიდის ქვეყანაში, ერთხელ, პარაკვადობით.

საკრძალო და სალიტერატურო გაზეთი

წელიწადი მარტო

განცხადებანი, „დროებაში“
დასაბუქდათ, მიიღება სხვა-და-სხვა ენებზე. ფასი განცხადებისა ჩვეულებრივის ასობით, ტერიტორიულად — 4 კაპ. და ასო-მთავრულებით — ასოზე 1/4 კაპ.

შინაარსი
საკრძალო და სალიტერატურო გაზეთი — წერილი ამბობს. — „დროების“ კორექტორი პრინციპითაა: მათათნი და მათი შვილები: წერილი ამბობს. — უცხო ქვეყნებში: საფრანგეთი, — პარიკიდან („დროების“ პარიკი). — რამდენიმე სიტყვა „შლი“ — ის კორექტორი პრინციპის შესახებ. — ნარკვენი.

ლუი ბლანის აზრი ჯონ სტუარტ მილზე — ე. მიქელაძისა.

საქართველო

ქუთაისის ბანკი
ამ დღებში გადაწყვიტა ქუთაისში ექვსი წლის გაკვირებული, დაუბოლოებელი და თავმოკლული „ბანკის საქმე“. ამ გადაწყვეტაზე დამოკიდებულია, ჩვენი საზოგადოების აზრით, ჩვენი ქვეყნის მომავალი თუ არა, ჩვენი აზნაურობის ბედი ხომ მაინც. მომავალი ბანკიდან გაკვირებულს და სულის ჩადგმას ელის ჩვენი გატაცებული და ურჩის ვალში ჩაფარდნილი საზოგადოება. იმან წელი უნდა გაუფაროს ჩვენ ეხლანდელ აზნაურობას, და მომავალი დაუზზადოს შემდეგ თაობას. იმაზე ბრუნავს მთელი მხარეს იმედი და იმასვე შეჩერებია, მიგან დახსნას მოგლის მთელი ჩვენი ქვეყანა.

ჩვენ მწერლობაში ამ საქმეზე რაც საქმეული იყო, ერთხელ კი არა, ათასჯერა გამოთქმული. ახალს ამაზე ჩვენ დღეს ვერას ვტყვი. მისაც ამ საქმისთვის ყური უთხრებია და ვისაც ცოტადნათ მაინც საქმის გაგება აქვს, იმას კარგათ ესმის, რომ ბანკს ქუთაისში მართლ მაშინ ექნება მნიშვნელობა და მართლ იმ შემთხვევაში შეძლება ექნება ლოდიანის და იმედის შესრულებისა, როცა

ფელტონი

ლუი ბლანის აზრი ჯონ სტუარტ მილზე
მნიშვნელობით საესე საფრანგეთის ცხოვრება არ მძლევს ნებას ვილაპარაკო დღეს ვერცხლად ლუი ბლანის სტატიებზე და „ჯონ სტუარტ მილზე“, რომლის „მინარსის შეტყობინება“ შეგვირდით. წასრულს ჩემს წიგნში:

აგაცნობთ შემოკლებით ლუი ბლანის აზრს წარჩინებულ ინგლისის მოქალაქეზე და თუ სურათი არ გამოვიდა სრული, შეკრებულ-შემოკრებული იქნა — დაბრალეთ „დროებას“, რომ ის მართლ ერთხელ გამოდის კვირაში და არა მე.

ლუი ბლანი გვიხატავს მილს: როგორც კაცს, ეკონომისტს, პოლიტიკოსს და სწავლულს. ჯონ სტუარტ მილს

ის ხირობა საფუძვლებზე გაიმართება. შევლასთვის ცხადია, რომ იმ საზოგადოებას, რომელმაც კორექტორი წლის განმავლობაში სრულად უნამყოფო და გაუგებრათ ხუთი მილიონი დაჭრა და „დათესა“, ეყრდნობა გამოადგება ოთხასი და თუ რა ხუთასი ათასი მანეთი. შევლა — მიხვდარია, რომ თითქმის მთელი ჩვენი აზნაურობა ბანკის ვახსნას იმიტომ ნატრულობს, რომ მისგან სესხის აღება შეეძლოს, და ვისაც შიგ ორი-სამი თუმანი აქვს დატოვებული, ის ორას და სამასი თუმანის გირაოს ამზადებს, ფულის სასესხებელათ. ბანკის სერვისი, ცხადია ამდენ შესხვლებს ვერ აუვა. მაშასადამე აუცილებლობათ საქირაო, თუ კი საზოგადოებას თავისი ბანკის დაცალიერება და გაკორტება არ სურს, რომ სერვისის გარდა იმას სხვა ფულების შოვნაც შეეძლოს, იათათ და ბლომათ. ამისთვის, ხომ, საქირაო ნდობის შოვნა იმ კაცებთან, რომელთაც ფული ხელში აქვთ, და ეს კაცები ფულს ჩვენ ბანკს მართლ მაშინ მიცემენ, როცა სერვისის გარდა იმას ჩვენი საზოგადოების გარანტია, ან დაწინდებული მამულების ურთიერთი პასუხის გება დაეხმარება.

მის ისეთი უქვე და მტკიცე ქვემართება, რომ ამაზე ლაპარაკი არ ღირს. მისაც ეს დღეს ჩვენში არ ესმის, იმას ალბათ არაფრის გაგება და გამოკვლევა არ შესძლებია და მათი დარწმუნების ცდა ეხლაც ისე ფუტათ ჩივილის, როგორც ამდენხანს ჩაუვლია. დანარჩენებისთვის კი ათასჯერ გამოთქმული დამტკიცებები და საფუძვლები იმოდნათ ცხადათ და ნათლათ ხატვენ საქმეს, რომ ბანკის გაგრძელება მათგან თავის მოღებრებათ ჩითვლება.

ლი — ამბობს ლუი ბლანი — არ იყო მართლ რომაზრე, გამჭვრეტი ეკონომისტი. შესანიშნავი მწერალი — ის იყო აგრეთვე მწვენიერი და მტკიცე ხასიათის მქონე კაცი. მასში გასაკრად შეზავებული იყო, მოძრაობა და სიმშვიდე დაუთრგუნველი გულ, ალალობა და თითქმის ქალისაებრ მგრძობელობა. მილლი ღრმა და ნათელი კუთხის პატრონი იყო, მაგრამ ამას არ წაუთრმეცია მისთვის სულის სიცხადე, ატრაცება პოეზიით, ხელოვნებით, ბუნებით. შლიერესი ფილოსოფიური ნიჭი და ემანუელური უმანკოება არეული იყო ამ კაცის არსებაში.

როგორც ეკონომისტი, ლუი ბლანი ისეთ ადგილს აძლევს მილს ეკონომისტიკაში, როგორც რუსის პუბლიცისტი ნ. ჩერნიშევსკი. ლუი ბლანი ჰყავს ორ წილად ეხლანდელი ეკონომიური საგნის შემსწავლელიებს. პირველ ხაზში მას ჰყავს ის ეკონომისტი, რომელნიც ეხლანდელ მდგომარეობას წე-

მაშასადამე ჩვენი ბანკი, როგორც ათასჯერ დამტკიცებული იყო, უნდა იქნეს სადგილ-მამულო, დიდ-დადანი და ურთიერთი გარანტიის მქონე. შამისათ ის ვერ გაძლებს, ხუთასი ათასი კი არა, ათი მილიონიც რომ ჰქონდეს სერვისი. ეს, როგორც ვთქვით და როგორც ყველამ იცის, მტკიცე და უქვე ქვემართებაა.

მაგრამ ჩვენი საზოგადოების უბედურება იმაში მდგომარეობს, რომ ამ ნაირათ ცხადი და ნათელი საქმე ხელახლა დაიბურდება, დაიშლება იმ უხეირო თავმოყვარეობის და განხეთქილების გამო, რომელიც ჩვენში სუფევს და რომელმაც ჩვენ დაგვლუბა და სული ამოგვართვა. ის ვერ მიხვდება, რომ სასიკრხო როდია, ხირობანი კაცის და საზოგადოებისთვის, თქმა, ესა და ეს საქმე, ესა და ეს საგანი გაცნობილი არა მაქვსო, არა მესმისო და მცოდნე კაცთან მიმართება უცნობი საქმის ან შრომის გასაკეთებლათ. ის ვერ გაატანს ბოლოს ამ მომავლიან საქმეს, რომელზედაც მისი შეილების ბედია დამოკიდებული, და რამე უხეირო ბაასით ან წერილობით „კუდში გამოკიდებით“ შეშლის ზოგიერთ იმ უმთავრეს საფუძვლებთან, რომელზედაც ბრუნავს ბანკის მომავალი. ის რამე ისეთ დახლოთულ, ნაკუწ-ნაკუწათ დაკრებულ პროექტს მიიღებს, რომ ბანკის საქმე სანადგოთ დაღუპული იქნება, და იმასაც კი ვერ გაიგებს, რომ თუ ჩვენში ბანკი ერთხელე დასაწყისში ცუდათ წავიდა, ხარ-კამხიითაც ველარ აყენებს კაცი ჩვენი ქვეყნის დაცემულ კუდიტს და დაფუძულ ბანკს.

ამაში ჩვენ თითქმის დარწმუნებული ვართ. ჩვენ ვიცით, ამას გარდა, რომ ქუთაისში

სიერად და შეუცვლელად ბოლოვდენ; ამათ ის უწოდებს ეკონომისტებს. მეორეთ კი, რომელნიც ვერ უთვისლებიან საზოგადოების ეხლანდელ გაწყობილებას, ხედვენ უსამართლო და კაცის ბედნიერებისთვის და მამრკოლებელ დამოკიდებულებას მწარმოებელთა და მხარებელთ შუა და სთხოვლობენ ცელილებას, ლუი ბლანი უძახის სოციალისტებს. მილლი შუაზედ სდგას, ამ ორ წინააღმდეგ შკოლებს შუა; ის არ ეთანხმება ეკონომისტებს, ამტკიცებს ეხლანდელი წესის უხეირობას და მენებლობას, მაგრამ, არ ეთანხმება მთლად არც სოციალისტებს: „მე არ ვუქრობ — ამბობს მილლი — რომ სოციალისტების პლანი საუკეთესო იყოს, რომ ამხედ კარგი არაფერი შეიძლებოდეს, მაგრამ ეხლანდელ საზოგადოების გაწყობილებას მაინცათას წილად სჯობია.“

როგორც პოლიტიკურ მოქმედს, მილს არ

ეხლა საქმე განსაკუთრებით მიიმე და დახლოთულია სულ სხვა მხრითაც. ბანკს ჩვენში ბევრი ძლიერ შემდეგ მოწინააღმდეგე ჰყავს, რომელნიც მომავალ პროექტს თვალგამოკრებით შეჩერებია, რომ რამე ექნატი გამოდონ და საქმე ორიოდ სამი წლით კიდევ დააბრკოლონ. იმათთან საზოგადოებას და მის წარმომადგენლებს ბევრი ხერხი, ცოდნა და ონი დასკირდებათ. პრის კიდევ გასაკირიც; ჩვენი დამშეული დიდაცობა დღეს ბანკს სხვათა შორის იმისთვისაც შეჩერებია, რომ იქნება დირექტორობა, მართველობა ან თანამდებობა რამე მერგოსო და ჯამგირი დამენიშნოსო. აზნაურობა ამ ორ მახეში ჩაფარდნას უნდა ერიდოს, თორემ საქმე უარესათ დაებურდება. პჩარებით, ორ-სამ დღეში, ამისთანა ძნელი საქმე ვერ გავიგებთ. ამ ძნელ და საშინელ გაჭირებაში ჩვენ საზოგადოებას ხირობანი, გონიერი საქციელი სკირია, ისეთი, რომ მომავალ თაობას ჩვენი ლანძღვით ხსენება და გინება არ შეეძლოს, რომ ჩვენ, შემდეგში, ჩვენი შეილების წინ თავის დაღუნვა და გაწითლება არ დაგვიტრდეს. ამ, ამ მიმე მდგომარეობის და საშინელი პასუხის-გების მიხედვით, ჩვენ მოვალეობათ ვრაცხთ სინიდისს წინ, ორიოდე გულწრფელი რჩევა მივცეთ როგორც ჩვენ საზოგადოებას, ისე ჩვენ ახალგაზდა მოთავეებს. ბამოდგება თუ არა ჩვენი რჩევა, მიიღებენ იმას თუ არა, ეს სხვა საქმეა. ჩვენ ვენსაც კი ვიტყვი და მერმე ღმერთმა ყველას გზა დაულოცოს.

ამის ჩვენი რჩევა:

I. საზოგადოებისთვის: ძვილ მოთავეებს ბანკის საქმე და ქვეყნის საჭიროება და მომავალი სწორეთ იმოდნათ ეს-

მისთ, როგორც ჩვენ — ჩინეთური ენა. იმათ-
გან ამ საქმეში ენების მეტი არა გამოყოფა რა,
და ისინი საზოგადოებამ დღეს უნდა საქ-
მის გარეთ დატოვოს. საზოგადოებამ
უნდა მიეწოდოს ამ საქმეში ერთს, ან ორს,
ან თუნდ სამს ახალგაზრდას, და საქმის
წყევანა, პროექტის შედგენა და ბანკის დაარ-
სება იმათ მიანდოს, მათ ნამუსზე შე-
ეგდოს, ისე რომ ამ ამოჩრეული კაცების
მომავალი და სახელი სამუდამოდ ამ ბანკის
საქმეზე დამოკიდებული იყოს. თუ იმათ ეს
საქმე კარგათ წაიყვანეს, იმათ ჩვენი საზო-
გადოების მადლობა, პატივისცემა საქმო-
ჯილდოდ მიიჩნევათ. თუ არა და, ნუ
აპოაფინებთ იმათ საზოგადოება თავს ნუ-
რასოდეს, ნურსად, ნურაფერში, — მათთვის
მომავლის დაკარგვა, სახელის გატეხა და
საზოგადო შურაწყოფთა საქმო სასჯელათ
იქნება. ამ ცდის მეტი საზოგადოებას
დღეს, ჩვენი აზრით, არაფერი შეუძლია. მე-
ტი გზა, მეტი საშუალება იმას დღეს ხელში
არა აქვს. საზოგადოებამ რომ თვითონ ან
პროექტის შედგენა მიიჩნდოს, ან ხსენის-
გან შედგენილ პროექტს შინჯვა დაუწყოს,
პროექტი და ბანკი დაილუბება, წახდება,
ამიტომ რომ არც საზოგადოებას, არც არც-
ერთ მის ეხლანდელ მოთავეს ბანკის საქ-
მის გაგება არა აქვს.

II. ახალგაზრდა მოთავეებს: თუ
საზოგადოება ამთავითვე უმთავრეს სა-
ფუძვლებზე არ დათანხმდა და მათი დაარსე-
ბის უფლება არ მიანდო პროექტის შე-
დგენლებს, არცერთმა ხეირიანმა კაცმა ამ
საქმის თაოსნობა არ უნდა იკისროს, რად-
განაც მაშინ ბანკის მომავალ და აუცილე-
ბელ დაცემას ჩვენს ახალ-გაზრდას მიაწე-
რენ და ჩვენ მიმართულების წინააღმდეგ
იარაღათ გამოიყენებენ. მაშასადამე საყო-
ველთათო ცხადი და ნაცნობი უნდა იყოს,
რომ ეინც მუთისში ბანკის საქმეს იკისრებს
იმ საფუძვლების დამტკიცებლათ, რომელ-
ზედაც წინეთ ვლაპარაკობდით, იკისრებს
საზოგადო სარგებლობისთვის კი არა, თავის
საკუთარ კერძო გამოჩინისთვის, და ჩვენი
მხრით, ჩვენი თაობის და მწერლობის მხრით,
იმას დახმარება და ჩიევა კი არა, ერთგული
და ნიადვი წინააღმდეგობა და ბრძოლა
მოეღოს. მაშინ ბანკის დაცემა მათი, და არა
ჩვენი ახალგაზრდის საქმე იქნება.

ბ. სკანდელი.

დამწეული ძიხიყლების სასარგებლოდ
ამ კვირაში რედაქციამ ოჩამჩირიად 21 მა-
ნეთი მიიღო, რომელიც მოკრებილია ანას-
ტასია ზურაბოვის საშუალობით. აი, სია

შემწირველების: ანასტასია ზურაბოვისა —
5 მან., მ. მალინოვისკი, — 1 მ. მ. კოსტან-
ტინოვისა — 3 მან., შარაგოზოვი — 3 მან., ნ
ჭოიაე — 1 მან., მეა ბერძენოვისა — 1 მ. და
40 კაპ., მ. ხოშტარია — 1 მ., მიხ. ჭიეკო-
ვი — 3 მან., მსლამ ბაკალაია — 1 მან., მ. ქუ-
ლიკ და კიდეე ერთმა უცნობმა — თითო მან-
ეთი. სულ “დროებისა” რედაქცი-
აში ქიხიყელები სათვის მოგ-
როგ და — ხუთას ორმოცდაცხრა-
მეტე მანეთი და შევიდი შაური
(559 მან. 35 კაპ.)

ჩვენ გაიფეთ, რომ უფ. ილია ჭიეკაძე
და დიმიტრი შიხიბევი, რომელთაგან პირვე-
ლი აქაური სათავად-აზნარო ბანკის მმარ-
თველად არის ამოჩრეული და მეორე დი-
რექტორად, ამ დღეებში პეტერბურში მი-
დიან. იმათ სურთ რაც შეიძლება დაჩქარონ
დამტკიცება ბანკის პროექტისა, რომელიც
ამ ჟამად სახელმწიფო რჩევაშია, და თან ბან-
კის საქმეც პრაქტიკულათ უნდა შეისწავ-
ლონ.

მუთისილამ გეწერენ, რომ ამ მოკლე
ხანში იქ ორი წარმოდგენა ყოფილა; პირ-
ველად წარმოდგენიათ “შარყვარე ათაბე-
გი”, და “შმარი ხუთის ცოლისა”, და მეო-
რეთ “ჯიბრი”, და “ძალათ ექიმი”, რო-
გორც გეწერენ, მოთამაშენი მარჯვეთ ყო-
ფილან და რიგიათ წარმოდგენიათ. ორი-
ვე წარმოდგენილამ ხუთას მანეთზე მეტი
ყოფილა შემოსავალი და, ხარჯს გარდა,
ოცდაათ თუმანამი დარჩენილა; ამ შემოსავ-
ლილამ ზოგი მუთისის წმ. ნინოს სასწავლებ-
ლის სასარგებლოდ ყოფილა დანიშნული
და ზოგი დამწეული ძიხიყლებისთვის.

მუთისილამე გეცნობებენ, რომ გამოჩე-
ნილი მსმტეინი ამ ჟამად აქ არის და თავის
თვალთ-მაქცურთ ხელობით ჩვენი საზოგადო-
ების უიმისოთაც შემსუბუქებულს ჯიბებს,
თანდა-თან უფრო და უფრო აცარიელებ-
სო..

ძიხიყილამ მოგვიწერა ამბავი, რომ ჩვენში
ქერის მოსავალი წელს ძალიან კარგი იყო
და თუ ან გვალვამ და ან სხვა რაიმე მიზეზ-
მა არ გაგვიფუტა, სხვა მოსავალსაც ბლომათ
მოველითო.

ამბობენ, რომ ამ დღეებში “მნათობის”
ერთი წიგნი გამოვიდა და შემდგომ მომავალ
წლამდი (?) ეს ქურნალი აღარ გამოიცემაო.

„დროებისა“ კორესპონდენცია

მუთისი, მაისის 22-ს.

მაშინ, როდესაც თელისის აზნაურობას
კიდეე გაუთავებია თავისი ყრილობა და ჩვენ

დლა სდენიდა, ჰკიცხედა ამგვარ ინგლისე-
ლების ლტოლევას და ლინკოლნის მხარე
ექირა.

ამ განცალკეებებს, ერთი იამაიკის რეგო-
ლუციაც წამოაწყდა: იამაიკის კუნძულზედ
იქაური ლუბერნატორი მიერი სძაგლად ექ-
ცეოდა მცხოვრებლებს; მოთმინებიდგან გა-
მოყვანილი ისინი აჯანყდნენ. ლუბერნატო-
რი საშინელის სისასტიკით და უსამართ-
ლოთ მოგებრო კოლონისტებს, ბეერიც და-
ახერეტიანა. ინგლისის “განათლებული” (?)
ნაწილი ეხლაც ტაშს უკრავდა მიერს და
როდესაც ის ლონდონში მოვიდა, საზოგა-
დოებამ ბანკეტები და დღესასწაულები გა-
უმართა. საშინარი იყო მისი ცუდათ ხსენე-
ბაც.. ამ დროს, მილმმა აღამაღლა თავი-
სი ხმა დამოთხოვა მიერის დასჯა, როგორც
ინგლისის კაცობრივი გრძობის და სამარ-
თლიანობის შემგინებლისა. ბეერი წინააღ-
მდეგი და მტერი შეხედა მილმს ამ გზაზედ

კიდეე შეგვიძლია ჩამოეთელოთ ვის ამო-
ჩეულთაგან რამდენი კენჭი მოუეიდა, რო-
დესაც ერთი მათგანი დარწმუნდა, როგორ
მალე ჰქრება ამ წუთი-სოფელში გუშინდე-
ლი სახელი და დიდება, მაშინ მუთისში
თითქმის არავითარი ფაცა-ფუცი არ ისმის,
და ბუღვარი, ეს ჩვენი პალე-როიალი, კი-
დეე არ ავისილა მოკენჭე ხალხით. რისგან წარ-
მოსდგა ამისთანა გულგრილობა კენჭის ყრი-
საღმი? რად დიკარგა ძველი ხალხისი და სი-
ცხოველე ამომჩრეულთა? ნუ თუ იმერ-
ლები დარწმუნდნენ, რომ აღია და ოსმან-
ორნივე თათრები არიან? არა, მე გვგონებ,
აკ ბეერი სხვა მიზეზებია... ძალა აღმართსა
ხნავსო, და ვისი პირი წარმოსთქვათ იმათ
ძიერს ამგვარ გარემოებაში. ამბობენ, ის
აღრინდელი ორატორი, რომელსაც კენჭის
ყრაზე თავი გადადებული აქვს, საზოგადო-
საქმისთვის და კანონიერ მოქმედებებისთვის,
თავისას არც წელს იშლისო და ეხლა გარ-
დუკრავს წითელ ყდაში ყველა კანონების
მუხლები, რომელიც ყრილობას შეეხება!
და ბეერი მალალად მდგარი ამტკიცებენ,
რომ ამ კანონების შეყვრა წითელ ყდაში
უკანონო არისო

ძალიან საინტერესოა ახლა ჩვენს ქა-
ლაქში ყოფნა! რა ხმები და რა ამბები არ
გამოდის და რას არ იგონებენ?! ამბობენ,
რომ ჩვენს აზნაურებს სურსთ მაღლი გადუ-
ხადოთ ერთს ძველს წინამძღომელს, რო-
მელმაც საზოგადო საქმეში უკუ არ უდგა და...
და სურთ ისევე ის ამოჩრეონ, თუმცა მტრის
ენა ამტკიცებს, რომ მან ზინანული მოიხნადა
და თხოვა შეცდომის მიტეგება... ამბობენ,
რომ ერთს უეხლში ღვივთ წინასწარმეტყვე-
ლის შთამომავლობის ნამტერევი მარტო იმ
ღირსებით, რომ ჩემმა წინაპარ ბატებმა რო-
მი დაიცივესო, კენჭს იყრისო.. ამბობენ, რომ
ერთმა ბანკომეტმა, წაიკითხა რა უფ. სკან-
დელის ოხუნჯობა, ბანკის პროექტის შედგე-
ნაზე, მართლა იწამა ის და კენჭს ყრილობს
ბანკის დირექტორობაზე და უეხლს მარ-
შლობაზე... ამბობენ აგრეთვე, რომ მსმტე-
ინს, რომელიც ამჟამად აქ არის, ერთმა მარ-
შლობაზე მოწადინებულმა აღუთქვა ასი თუ-
მანი, თუ ის ყველა შაე კენჭებს თეთრებად
განდის და ერთი უჯრიდამ მეორე უჯრაში
თვალთმაქცობით გარდაჰყრის!..

მს სულ ხმებია და იქნება ზოგიერთი არც
კი გამართლდეს. ნამდვილ ჯერ აი რა მოხდა
ღირს-შესანიშნავი: თქვენც იციოთ უბედურ
ვარსკლავზე დაბადებული ჩვენი ბანკის ბე-
ლი. ამ თვეში ერთმა ამ მიწის შეიღმა
შეადგინა პროექტი ამ ბანკისა და წარუდგი-
ნა კომიტეტს, რომელსაც მინდობილი ჰქონ-

მაგრამ მაინც გაიტანა თავისი და ლუბერნა-
ტორი მიერი დასაჯა სამსაჯულოდ.

მს კეთილშობილი კაცი თანასწორად სდე-
ნიდა უსამართლოებას, შეგებოდა მას ინგლი-
სელი, თუ გარეშე.

გვგონებ, ჩვენს მწერლობაშიაც იყო რამ-
დენიმე სიტყვა მილლის მნიშვნელობაზედ,
როგორც ქალების ემანსიპატორისა. რა-
საკვირველია, ქალების კაცებთან უფლების
გასწორებისთვის იქნება არცერთს სწავლულს
ჩვენის დროისას არ უქნია იმდენი სიკეთე,
როგორც მას. მილლი ბეერი კითხვებში და-
შორდა პარლამენტში ჰეიდის დროს სა-
ზოგადოებას; შემდეგში, ის აღარ ამოჩრეის,
მაგრამ აქ ხალხმა ნახა დამარცხება და არა
შესანიშნავმა ფილოსოფოსმა. ის ხელახლავ
დაუბრუნდა თავის წიგნებს, სადაც ისევე დი-
დებული და ძლიერი იყო.

ლუი ბლანი ამბობს: “მილლის თხზულებ-
ის წაკითხვა მარტო არ კმარა, ისინი უნდა

და ბანკის პროექტის შემუშავება. კომი-
ტეტმა წარმოსთქვა თავისი შინიშენები, რო-
მელიც პროექტის შემდგენელმა კიდეე მიი-
ლო; ამბობენ, ზოგიერთი ამ კომიტეტის წევ-
რები არ ეთანხმებიან ამ პროექტს და არ
მიიღებენო... რა გასაკვირვებელია! თუ 30
კაცის კომისიაში (მოამიტევეთ უფ. წყერებმა
კომიტეტისამ ამისთანა შედარებისათვის) ამო-
ჩნდნენ ქვის, ბრონზის და რკინის დროების
გვამები, რა გასაკვირველია, რომ ჩვენს სა-
ზოგადოებაში ამოჩნდნენ ჩინეთული გადა-
ტიხრულების დაპეველნი და ითხოვენ, რომ
სესხის ნება, აზნაურების გარდა, არავის მიე-
ნიჭოსო!. მნახოთ, რას იტყვის ამაზე აზნაურო-
ბის ყრილობა. ჩვენ კი იმ აზრისა ვართ,
რომ ჩვენი ცხოვრების გაუმჯობესობა ამ
მდგომარეობაში მარტო რიგიათ ბანკს შეუ-
ძლია და ნიადავ უნდა ესწეველოთ ის პი-
რები, რომელნიც იმის დაარსებას ხელს უშ-
ლიან და ძატონიეთ ერთს გარდაწყვეტი-
ლებაზე ნიადავ ეიმეოროთ: ბანკი უნდა
დაასდეს, რაც უნდა მოხდეს.

ბანკის დაარსების მოლოდინე.

ბუშინწინ ოთხ ეტაყიანი “შარყვარე”
და “შმარი ხუთის ცოლისა” წარმოადგინეს; ამ
დღეებში ქიხიყლების სასარგებლოდ “ძა-
ლათ ექიმს” და “ჯიბრს” არღვენენ.

რუსეთი

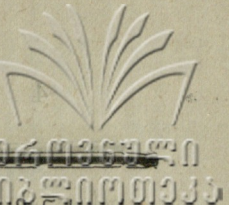
„ოდესს მოამბეში“ იწერებინ, რომ სვეა-
სტოპოლის რკინის გზის მეშვებს, 500 კაცს,
მიუთოვებიათ შეშობა და თავის პატრონები-
საგან ანგარიშის გავწმინდას თხოულობენო.
ბაზეთი ამბობს, რომ ამ გვარი ამბები ამ
გზის მუშაობაზე ხშირად ხდებოა. მიზეზი,
როგორც თვითონ მუშები აცხადებენ, ის
არის, რომ რკინის გზის გაკეთებლები თავი-
სი დროზე არ აძლევენ თურჟე იმათ დი-
ურ ქირას და ცუდ საქმელ-სასმელსაც აძ-
ლევენ. მა ამბები მოპატრონეებს მთავრო-
ბისათვის შეუტყობინებიათ და თუმცა პრო-
კურორი და გამოძიებელი ურჩედა იმათ,
რომ დაწყნარებულიყვნენ და მუშაობისათვის
ხელი მოეკლნათ; მაგრამ ისინი არ დათა-
ნხმებულან და ამბობენ თურჟე, რომ ჯერ
გაგვისწორდენ, როგორც რიგია, და მერე
დაიწყებთ მუშაობასო.

ბაზეთის “ძავეკის” მე-60 ნომერიში შემ-
დეგი პეტერბურლილამ გამოგზავნილი ტე-
ლეგრამმა დაბეჭდილი: “მმართველობა ამ
თავითვე აცნობებს ყველა რუსის ქალებს,
რომელნიც სიუობის უნივერსიტეტში და-
იარებიან, რომ 1874 წლის 1 იანვრის შემდეგ,

შეისწავლოს კაცმა; მის ნაწერში ჰხედაეთ
თქვენ ცხოვრების მცოდნე კაცს და დიდს
თეორეტიკოსს”. მართი ჩამოთელა მილლის
ნაშრომისა გეჩიევენებს რამდენ სხვა და სხვა
კაცობრიობის მეცნიერების მხარეს იცნობ-
და ეს კაცი საფუძვლიანად: “ლოდიკის სის-
ტემა” — “პოლიტიკური ეკონომია” — “თავი-
სუფლებაზედ” — “წარმომადგენლობითი
მმართველობა” — “სტილიტარიანიზმი” —
“ოგუსტ პანტი”, და სხ. და სხ.

უკანასკნელად, ლუი ბლანი აზნაურთ,
ათავებს ლაპარაკს: “როგორც ეკონომისტს,
მილლს ჰქონდა მხედველობაში სარგებ-
ლობა, — როგორც ფილოსოფოსი, ის ეძებ-
და ჰეგელის იდეებს, — როგორც არტი-
სტი, მას უყვარდა მშეენიყეობა, — რო-
გორც პოლიტიკური კაცი, მილლი სკდი-
ლობდა სამართლიანობის დადგენას.
ის მოკედა, აღარ არის, მაგრამ მისი დიდი
ნიქის ნაწარმოები ცოცხალი იქნება!”
დ. მიქლაძე.

პარიე, 24 მაის 1873.

იმათ რუსეთში არ მიეცემათ უფლება არც ეგ-
ზამენების დაქვრისა და არც არავითარი საქ-
მის წაყენისა.
ამ ტელეგრაფს შემდეგი რედაქციის შე-
ნიშვნა აქვს გაკეთებული: „ეს ტელეგრაფი
რომ ბევრი თბილისელები ადგილობრივი ტე-
ლეგრაფის საფუძველზე გასული უნდა იყოს.“

„მოსკოვის უწყებები“ გვაცნობენ,
რომ მმართველობის გადაწყვეტილებით სა-
მარის გუბერნიის ერობას 300,000 მანეთი
მიეცა იმ დაშვებით უფლებების მცხოვრე-
ბლებისათვის, რომლებსაც შარშან მოსავალი
ნაკლებათ მოუყვამოდათ. ეს ფული მიეცათ
სამი წლის ვადით, უსარგებლოთ.

შრის რუსულ გაზეთში სწორედ, რომ სა-
რსეთის შაჰის მიღება ჩვენს მმართველობას
ნახევარ მილიონად დაუჯდა.

პენსიის გუბერნიის 243 სოფლის საზო-
გადოებას პირობა დაუდგიათ, რომ რაც სა-
მიკიტოებისა, დაეხურათ და დღეის შემდეგ
ჩვენს სოფლებში არყის სმა არაფერს გახდეს.

„პეტერბურის უწყებები“ სწორედ, რომ
სახელმწიფო ჩრევის საზოგადო კრებაში
მაისის 14-ის, სხვათა შორის, ბექდის კანო-
ნების თაობაზე ყოფილა ლაპარაკი; ამ კან-
ონების შესახებ, ორი ახალი მუხლი და-
უდგიათ პირველი, რომ შინაგანი საქმეების
მინისტრს მიეცეს უფლება, რომ იმ გაზე-
თებს, რომელნიც ცენზურს ზედამხედველო-
ბისაგან არ არიან განთავისუფლებულნი, ადე-
კრძალოს ზოგიერთ ისეთ სავანზე სჯა, რო-
მელსაც ის საჭიროდ ნახეს. მეორე მუხლის
ძალით, გაზეთებს არ ექნება უფლება ისეთი
საქმეების გამჟღავნებისა, რომელნიც მმართვე-
ლობას არ განუხილავს.

ამავე ჩრევის სხდომაში გადუწყვეტიათ,
რომ ჩინოვიკებს შემდგომში ჩინის მიცემის
დროს კი არ გადახდებთ ფული, მხოლოდ
ახალი თანამდებობის მიცემის დროს გადა-
ხდებთ.

ზოგიერთ პენსის ქალებს, ხელმწიფე მემკ-
ვიდრის ავთომოფობისაგან მოჩინის სახსო-
ვრად, გადაუწყვეტიათ, რომ იქაური ღარიბი
ქალებისათვის სახელისნო სახელი და იმას-
თან საქალებო შკოლო გამოართან; ამ საქ-
მისათვის პერსის ქალებს ფულეები კარგა
ბლომით მოუგროვებიათ.

მატკაში, იქაური საზოგადოების თანხ-
მობით, გაუხსნიათ ისეთი სახელოსნო შკო-
ლო, სადაც ღარიბი მცხოვრებლების შეიღებ-
ნი დაიარსებინ და სხვა-და-სხვა ხელოვნებას სწა-
ვობენ; ჯერ-ჯერობით, როგორც იქაური
გაზეთი იწერება, ამ შკოლაში მართო ტანი-
სამოსისა და ფეხ-საცმელის კერვას ასწა-
ვიან.

უცხო ქვეყნები

საზარანდითი

პარიკი, 24 მაის.

რესპუბლიკური პარტიის უკანასკნელმა გა-
მარჯვებამ ჯერ-ჯერობით რამდენიმე თა-
ვანხელ აიძულა ტიერის მართველობა. შინ-
განე საქმეების მინისტრი ბულარი დანი-
ხოვა პრეზიდენტმა თანამდებობიდან და მისი
პორტფელი კაზიმირ პერიესს, უფრო ლიბე-
რალური პარტიის კაცს ჩააბარა. ბულარი
მონარხილებს ჯებირათ მიიჩნდათ, რადგან
რესპუბლიკის შეუღებელი მტერი იყო და
იმის გადაყენებამდ ისინი ძალიან გაცხარ-
დენ. სანამ პალატა შეიკრიბებოდა, მონარ-
ხიელი გაზეთები ერთ ვაი-უბედურებას უთყუ-
რდნ მართველობას, ემუქრებოდნ. „შინონ“
იქამის გაბრაზდა, რომ ამისთანა სიტყვები
წამოისროლა: „ბნ ტიერის გამოცემა, ან
ნა, კრების დაშლა“. მაგრამ, აი 12 გა-
ინსნა ნა, კრების სხდომა და იმ დღესვე 320

მონარხიულმა დეპუტატმა „პასუხის მოთ-
ხოვა“, შესახებ ახალი სამინისტროს შედ-
გენისა, შემოიტანა პალატაში.

ბუშინ უ. ბროლიმ ამ 320 წევრისგან
გამოუცხადა მართველობას უკმაყოფილება
მართო კი არა—დაქადნება. ბროლი სჩივის,
რომ „ბულარის გამოცემა რადიკალური
პარტიის განმავლობით მოხდა. მართველო-
ბას საზოგადოება და თავის თავი თვალ
უწვედნ ორმოსკენ მიჰყავს რადიკლების
ქაშაგობით. ჩემთვის—რადიკალი და სო-
ციალისტი სულ ერთია! შეხედეთ რას ელ-
ტის ეს პარტი! ის წარულ საუკუნის რე-
ვოლუციის ცვლილებებს საკმაო ძირიანათ
არ ჰპოვებს, მას კიდევ შორს წასვლა უნდა!
მისი განზრახვა დამლუბელია, ჩენი ვალია
გაფრთხილება. ჩენს დროში პოლიტიკური
თეორია მალე გადადის ცხოვრებაში, ის შო-
ულობს აღმასრულებელს, ხორცილებს;
ბი რა არის საშიშარი! ამის შემდეგ ბრო-
ლი ბროლეს, ლაკრუსას, რანკის (ახლად
ამორჩეული დეპუტატებია) და ზამეტას
კომმუნაში მონაწილეობის დამტკიცებას
სცილობს. ტიერის სერკეტარი, ბარტელე-
მი სენტ-ილერიც, კი რევოლუციონერი და
საფრთხილო კაცია ბროლისთვის.

სასაცილო ადგილი ის არის, სადაც ბრო-
ლი ჩემთვის დამარცხებას იმას აწერს, რომ
„ჩვენ არ მოვცხდებოდით მართველობასო.“
„ჩვენ“ ე. ი. მონარხიული პარტია ბროლის
27 ათასი იყო, რომელიც კიდევ რომ
მიუმატოთ ჩემთვის კენჭს, 18 ათასი კენ-
ჭით მიიღ ნაკლები იქნება იმ რიცხვზედ, რაც
რესპუბლიკელებმა მოაგროვეს ბროლეს-
თვის. პრილონის არევა—ამას ჰქვია!
უკანასკნელად, ბროლი ამ ნაირათ აბოლო-
ნებს თავის სიტყვას: „თუ მართველობა არ
უარ-ჰყოფს „ბროლას პირობას,“ მოიქცევა
ჩვენსკენ და რადიკალურ პარტიასთან გას-
წყვეტს ყოველს კავშირს, ჩვენ შევეწყვი-
თებ; წინააღმდეგ შემთხვევაში კი, ებბძოლვით
სასიკდილო-სასიცოცხლოდ, მდგომარეობა სა-
შიშარია და ჟამი დიდებული!“

საზოგადოება მომზადებული იყო უკა-
ნასკნელი კენჭის ყრის შემდეგ, რომ მარ-
თებლობა უთუოდ გამოაცხადებდა თავის
ნამდვილ აზრს, როდესაც პალატამოიყრიდა
თავს. შემთხვევა ჩინებული იყო. ბროლის
და მის 320 თანამაზრე მონარხიელებს
პასუხის მიცემა სჭიროდა,—და, აიწამოსდა
ლიუწორი, ეს ტიერის კულაზი, ყოველ
პარლამენტალურ გაჭირვების დროს. დიუ-
ჭრობა ნათლად და მტკიცედ გამოუცხადა
მონარხიელებს, რომ მმართველობის პოლი-
ტიკა საფრანგეთის ხმას უდგებს ყურს, რომ ის
მოჩილია იმისი და შეუძლებელია, საეკო-
მდგომარეობაში დაეტოვოთ მომავალში საფ-
რანგეთო. „რესპუბლიკა, როგორც ხალხის
სურვილის მმართველობა, უნდა იქნეს დღეის
იქით. ჩვენ გვაბრალდებენ საზოგადოების
ლაღატს, სისუსტეს მოქმედებაში, წესიერე-
ბის დასაცველად—კარგი! მე მსურდა მხო-
ლოდ, რომ ჩვენ ყოფა-ქცევას სჯიდნ ჩენნი
მოქმედების შემხედნ და არა მეტორე სალო-
ნების თვლით. მართველობა დაჩქუნდა,
რომ საფრანგეთში რესპუბლიკური მთავრო-
ბის გარეშე სხვა მმართველობა შეუძლებე-
ლია და ჩვენ მტკიცედ ვართ აწ ამ მიზნის-
თვის. ეს გულ-გახსნილი იუსტიციის მისტე-
რის სიტყვა მოწინავე ჯარის თოფი იყო,
მაგრამ აი, თითონ უ. საფრანგეთის რესპუ-
ბლიკის პრეზიდენტი ავიდა მეორე დღეს
ტრამუნხედ.

მე თქვენ მოგწერეთ, ვგონებ, რომ ტიერი
გამოცდილი კაცია და აღმართში ხენას არ
დაიწყებს, მეთქი, მართლაც, არასოდეს ამ

არი წლის განმავლობაში, პრეზიდენტი ასე
ამკარი; შეუბრალებელი და გესლიანი არ
ჰყოფილა მონარხიელებისთვის, როგორც
დღეს. ტიერი იწყებს იმითი თავის სიტყვას,
რომ ის სრულიად არ ეძებდა უფლებას, რომ
ის თითონ მონახა ნაც. ძრებამ და მიანდო-
მას საფრანგეთის ბედი; ამბობს, რომ მისი
მმართველობის გონიერება დაათვა საფრან-
გეთო კი არა მართო, მეროპამაც. „მე მსურს
ყველას თავი ვიყო და არა ერთი პარტიისა“
ჩემი მოქმედება ელტის იმას, რომ თანხ-
მობა შემოვიტანო ხალხში და კრებაში.
ზასინჯეთ აბა ისეთი მმართველობის დაარ-
სება, რომელსაც პარტიული ხასიათი ჰქონ-
დეს და ნახეთ, რომ ის ბერს ვერ იცოც-
ხლებს! მე მწამოთ რადიკლების მიდგო-
მას! სიტყუა ეს! მაინცნეთ, როდესაც პა-
რიკში სისხლის მიღწევა ჩაიდოდა ქუჩე-
ბში, — მაშინ მე ყრუ ვიყავი, მე მსურდა
მართო წესიერების აღდგენა, არ მოეჩიოდე
არასფერს მსხვერპლს... ბქ ტიერი დაწერი-
ლებით ლაპარაკობს თავის დამსახურებაზედ
საფრანგეთის წინაშე. ამ ტემის გვერდის ახ-
ვევა არ შეუძლია—რა გაწყობა! ზავგარძე-
ლოთ: „შნოა დიდი და მიძიე საგანი გვაქვს
გარდასაწყვეტად: ეს, მმართველობის ჭორობა
საფრანგეთისთვის! მქვენ გვეუბნებით, რომ
არ გჯერათ ჩენი კონსერვატორული გრ-
ძნობა—ნება მომეციოთ გითხრათ, რომ არც
ჩვენ გვეჯერა, რომ თქვენ მონარხისტები არ
იყოთ! (შეიქნება საშინელი ტაშის კერა პა-
ლატაში). ამის იქეთ საშიშარია „დროებით“
მდგომარეობაში დაერჩეთ! სიგიჟეა გაცხარე-
ბულ პარტიებს დაუტევოთ პოლიტიკური ას-
პარეზი! მე ველოდი დროს, ეს ჟამი დადგა
და რესპუბლიკა საჭიროა. მე, ძველი მონარ-
ხის მომხრე დაწმუნებული ვარ, რომ
საფრანგეთში მონარხია შეუძლებელია
კვლავ! შნა ამისთანა სიმართლის თქმა ჩემ-
გან ლალატია! ახირებულია: თქვენ სამი პრე-
ტენდენტი გყავთ, მაშინ როდესაც ჩვენ
გვაქვს ერთად ერთი ტახტი! როგორ მოვე-
წყით? როგორ დეტევა ზედ სამი კაცი?
თქვენ ჯავრობთ, ქვეყნდებით სამინისტროს
გამოცვლისთვის; იქნება მეც ვსწუხვარ ამას,
მაგრამ საჭირო იყო ერთგვარი მინისტრების
ჰყოლა, საჭიროა ჩემი მოაზრე კაცებით შეე-
სება კაბინეტისა. მე ბევრი თვაზი უყავი
მონარხიულპარტიას, ეფიკრობდი, მშვიდობას
და თანხმობას დეკარსებ მეთქი, მაგრამ სამ-
წუხაროთ, თურმე ვსცდებოდი! ჩვენ გვა-
შინებენ უკანასკნელი კენჭის ყრით. მე,
ონსერვატორი, სრულიად არ შეემკრთალ-
ვარ ამ ამორჩეუბით. რისთვის არ ამოირ-
ჩიეს ჩემთვის? იმისთვის რომ მონარხის ქო-
მაგობა შესწავლეს. როდესაც ჩვენ გვექნება
დაარსებული მტკიცე რესპუბლიკა, მაშინ
ხალხი უფრო ზომიერ დეპუტატებს ამო-
ჩრევს. თუ ჩემი წამლობა ცულია, გესწა-
ვლეთ აბა სხვა! შეუძლებელია დეკატურა.
ჩვენ ორჯელ დავცა დეკატურამ—1815 და
1870. დღეს ნიეთიური წესიერება დამყარ-
ებულია, დადგინეთ წესიერება ზნეობითი, ახ-
ლი კანონების განხილვით. მიმეორებ: გა-
თავდა მონარხის დრო, შევეწიოთ რესპუ-
ბლიკას, მართო ის იხსნის საზოგადოებას
„დაგჩრევსაგან.“ ტიერმა ოთხი სათი ილა-
პარაკა, მე გადმოგვიცით ამის სიტყვის აზრი
მართო. რასაკვირველია, მის სიტყვას არ
ჰკლებია მახვილობა და გესლიანობა თავის
მოწინააღმდეგებისთვის. სხდომაგათავდა ორს
სათხედ ნაშუადღეს.

რამდენიმე წამის შემდეგ დეპუტატებმა ხე-
ლახლავ დაჭირეს თავ-თავის ალაგი და ნაც.
კრების პრეზიდენტმა აცნობა პალატას, რომ
სხდომა ხელმოვრეთ დაიწყეთ. ძახიმირ

პერიე, ახალი შინაგანი საქმეების მინისტრი,
თხოულობს სიტყვის ნებას. პერიე რამდე-
ნიმე ფიციელი სიტყვით უპასუხებს ბროლის.
ამტყუნებს მას, რომ ის პირველი შეუერთდა
მონარხიელებს და თითონ პერიესს კი თავის
აზრისთვის არ უფალატნია. „მე ვეითხავ ბრო-
ლის: რა განზრახვა აქვს მას, ესტკეთ, რომ
გაიმარჯვოს დღეს, ვის ერგება ამ დღესას-
წაულობის ნაყოფი: ბონაპარტიტებს, მრ-
ლენანებს თუ სხვათა მონარხის მომხ-
რეებს მინისტრი ჰკითხულობს. . .
ერთს დაკუმენტს 18 მაისს დაწერა, სა-
დაც დამოლოვებითი რესპუბლიკის ცნო-
ბა გამოცხადებული.“ თუ თქვენ არ გინდათ
რესპუბლიკა, მაშ დაასრეთ თქვენი მონარ-
ხია! (თაშისცემა მარცხით). არასოდეს არ
ჰყოფილა ასე საჭირო თანხმობა სახელმწი-
ფოსა და ხალხს შუა, როგორც დღეს! თუ
ამ ჩენი გაფრთხილების შემდეგ, პალატამ
ისურვა კიდევ დარჩენა, „დროებით მდგო-
მარეობაში, ეს იმას ამტკიცებს, რომ იმას
განგებ უნდა ხალხის ბრძანების წინააღმდეგ
დარჩეს.“ ამ სიტყვის შემდეგ კრება უნდა
დახურულიყო. მართალი (მარჯვენა მხარე)
თხოულობს, რომ პალატამ უკმაყოფილება
გამოუცხადოს მმართველობას. მართლის წი-
ნადღებამ უყარეს კენჭი და კრებამ მიიღო
ის 362—348 ხმის წინააღმდეგ, სხდომა გა-
თავდა 6 სათხედ და რვახედ ხელახლავ
უნდა შეკრებილიყვნენ მმართველობისაგან
პასუხის მისაღებათ. ეს კენჭის ყრა იმას ნიშ-
ნავდა, რომ ტიერს და მის მმართველობას
უნდა აეკრა ბარგი და მონარხიელებისთვის
დიეთმო უფლება. პარლამენტალური წესით,
ამნაირი დაუნდომლობის გამოცხადების შემ-
დეგ პრეზიდენტი, თავის ადგილზე დარჩენა
შეუძლებელი იყო.

შუაღამე 24 მაისი. ბულვარები, ყა-
ვანები, მოედნები საესეა ხალხით. ჭეკლა
მოუთმენლად ელის მერსალიდან ამბავს,
რითი გათავებდა მონარხიელების და მმართვე-
ლობის დუელი. მიუხალოდ ერთ დიდ
გროვა ხალხს უტკამბურდის ბაღის წინა
და აი რა ლაპარაკს წავატყდი. „დასაჯერე-
ბელია ამისთანა სითამამე მონარხიელებისა-
გან? ტიერი სამსახურიდან გამოვიდა თავის
მინისტრებით. პალატა არც კი დაფიქრდა
ერთ წამს, გაესაჯა ეს საქმე და იმწამსვე მაკ-
მაჰონი დაუნეშნა ტიერს მოადგილეთ. მაკ-
მაჰონმა ბროლის მიანდო ახალი სამინისტ-
როს შედგენა. ბი რა ხდება ჩვენს უბე-
დურს სამშობლოში, თუ! ძნელი გადმოსა-
ცემია იმ შთაბეჭდილების აწერა, რომელიც
ამ ამგებმა იქონია მსმენელებზედ.

დღეს, 25 მაისს გაზეთებმა შეგვატყობი-
ნა, რომ ტიერი მეთი აღარ არის საფრან-
გეთის რესპუბლიკის თავი. მონარხიული
პრესსა სინარულით ხტის, რომ მაკ-მაჰონს
ჩააბარეს უფლება. რესპუბლიკელი გაზეთე-
ბი კი სრულიად არ შემკრთალან ამნაირი
უეცარი შემთხვევით. ისინი ურჩევენ მცხოვ-
რებლებს სიმშვიდეს და მოთმინებას. ხალხი
ჩვენსკენ არის და რამდენიმე მერსალის
შემთქმელები რას გვაწყენენო, ამბობენ
ისინი. „საფრანგეთის რესპუბლიკაში, ზამ-
ბეტას და მთლად რადიკალური პარტიის
პროკლამაცია არის დაბეჭდილი დღეს: „ზა-
ფიცებთ, მოქალაქეო—ამბობს პროკლამა-
ცია—განშორდით ყოველს პროტესტიციას.
არასოდეს არ ჰყოფილა სიწყნარე და ძლიე-
რება ისე საჭირო, როგორც დღეს. ნუ იქე-
ნეულობთ! საფრანგეთის და რესპუბლიკის
ბედზე დაღეს საქმე!“

საკვირველი ის არის ამ კრიზისში, რომ
ტიერი იმთავან კი არ იყო ჩამოგდებული,

ვისაც ის 50 წელიწადი სდევნიდა (რესპუბლიკელებს). მერაფერმა თავისმა ვერ იხსნა ის მონარხიელების რისხვისაგან! ისტორია იტყვის მასზე, რომ ის არ ყოფილა დიდი პოლიტიკოსი, მას არ ჰქონდა იმ სახელმწიფო კაცების ნიჭი, რომელნიც აარსებენ ხალხის ბედნიერ ცხოვრებას. მსლა ტიერი აღარ სჭირათ მონარხიელებს და გამოაწურულ ჰქადავით გადაადგეს "საჭირო კაცი." ასე სჯობია, იქნება ჰქუა ისწეოს, მაგრამ... 76 წლისა, ცოტა გვიან არის!

უნდა გაძლიერებულიყვნენ. ამათ ითხოვდა სხვათა შორის თავის-მოყვარებაც. მართლაც ასე მოხდა. 1871 წლის სამღველოების კრებაზე მ. ბ. დაბეჭდა იმ წლის "ღროებანი" კორესპონდენცია, რომელშიაც მართალი მხოლოდ ის იყო, რომ ეს კრება მართლა იყო მუთაისში, დანაშთნიკი, რაც წერია, თავიდან ბოლომდის უმეტეს ნაწილად სულ ტყუილი იყო. მგ., ის სწორდა სხვათა შორის, რომ კრებამ სასწავლებლის ამმართკელს წვერად სოფლის მღველი (ე. ი. შ—ელი ბ—ნი) ამოიჩინა და არა დეკანოზი მამრეკლოვი. კიდევ, სასწავლებლის ეგზამენზე მიმიწვიესო, დავესწარი და ვნახეო, რომ სწავლა სასწავლებელში კარგათ არ მიდისო. მართლა კი საქმე აიროვარ იყო: კრებამ პირველად ამოიჩინა სამართლებლო წვერად, როგორც წინ წლებში დეკ. ი. ბამრეკლოვი; მაგრამ მამრეკლოვმა ფორმალურად უარი სთქვა ამ თანამდებობის მიღებაზე და ფორმალურადვე (რაპორტით), როგორც კრების თავმჯდომარემ, სთხოვა ებისკოპოსს, "რადგანაც ლ. ი. ი. შ.—ის" ძალიან სურს წვერობა, ეს დანიშნეთო." ამ დროს სასწავლებელში მოსწავლეების ეგზამენები იყო, მგანი, მთელი რიგი დღის განმავლობაში. მითინ სამღველოების კრების დღეს მეოთხე კლასში იყო ეგზამენი კატეხიზმისი, რომლის მასწავლებელი სასწავლებელს იმ დროში რამდენიმე თვე არ ჰყოლია. ეგზამენებზე დასწრება, ყოველი დაუპატიჟებლად, არა თუ მღველებს, გარეშე პირებსაც შეეძლოთ და შეუძლიათ ყოველთვის. ძახისმილი ეგზამენზე, სხვათა შორის რამდენიმე მინიტით დავსწრო მ. ბ.—ნი და ყური უგდო რამდენიმე მოსწავლეების მაგებას ეგზამენატორის*) კითხვებზე. რომ კიდევაც დაენახა მ. ბ. რომ რამდენიმე მოსწავლეებმა კატეხიზმისი დანიშნა ეგრ მიუგეს, განა აქედან ჰქონდა მას სიმართლე და საფუძველი ეთქვა, რომ სასწავლებელში სწავლა ცუდად მიდისო, როდესაც იგი არ დასწრება არა თუ სხვა კლასების მოსწავლეების ეგზამენებს, მეოთხე კლასშიაც მარტო ერთი საგნის ეგზამენზე დასწრო და ისიც რამდენიმე მინიტით? რომ კიდევაც დასწრებოდა მეოთხე კლასში სხვა საგნების ეგზამენებს, განა შეეძლო მ. ბ. განესჯა, საკმაოდ იტადენ თუ არა მოსწავლეებმა ეს საგნები, როდესაც უმეტესი ნაწილი საგნები, მაგ. გეოგრაფია, არითმეტიკა და რუსულიც მ. ბ.—მა მეოთხე კლასის მოსწავლეებზე ნაკლებად იტადენ? რასაკერეელო, როდესაც მეამას ეამობ შესახებ მ. ბ. ცოდნისა, ალბათ კარგი საბუთები მაქვს ხელში და იმიტომ ვამბობ. მსეც ხომ კარგი ნიმუშია მ. ბ. სიმართლის მოყვარებისა!

რომოსადგენია, ვისაც არ უნახავს, რა ცუდად შესაბრალოსია ამ გარე შავირდების მდგომარეობა. წარსულ წელში იყო სასწავლებელში უფმ. სინოდისგან გამოგზავნილი რევიზორო, რომელსაც დაველილი და დათვალეღებულუი ჰქონდა თითქმის მესამედი რუსეთის სასულიერო სემინარიები და სასწავლებლები სხვა და სხვა მიყრუებულს და ღარიბს მარებაში. მან მთხრა, რომ ამ გერსამაგელს მდგომარეობაში, როგორმაც მუთაისის სასწავლებლის გარე მოსწავლეები არიან, არსად არ მინახავს მოსწავლენიო. მათ მდგომარეობაზე მე საკმაოდ დავწვლილებით ვიწერებოდი ღროებანი 1868 წელში. რაც უნდა ყოველი მხრით რიგიანად გაყობილი იყოს სასწავლებლის საქმე, სანამ მისი მოსწავლენი ამ გეარს მდგომარეობაში არიან შეუძლებელია სწავლა წავიდეს ისე, როგორც სასურველია. პუცილებლად სჭირია ამ მდგომარეობის გაუმჯობესება და ამისთვის ყველაზე პირველ საზოგადო ბინების აშენება გარე მოსწავლეთათვის. ეს არ არის ისე ძნელი საქმე, როგორც შეიძლება ეჩვენოს კაცის პირველი შეხედვით; ამისთვის სჭირია მხოლოდ სამღველოების კრებებზე, ერთად საქმისთვის ხელის მოკიდება. მითითული ორ-ორი საბოლოოჩინების სამღველოებამ რომ ერთად, ზიარად შეუდგენს სახლების კეთებას, ისე რომ თითოეულში 30—50 ყმაწვილი დაეტოდეს, მაშინ როგორც ამ სახლების აშენება ისე შემდგომ მათში რიგიანად ყმაწვილების რიგნა, თითქმის იმავე ფასად დაუჯდება სამღველოებს, როგორც უფროსს დღეს ასე საბრალოდ და უწმინდურად მათი შენახვა. ამაზე საღველოებს კარგი ხანია ჰქონდა გამოცხადებული იმერეთის ყ-დ სამღველოსაგანაც და სასწავლებლის სამმართველოსაგანაც. მითინა წლებიწვლილი სამღველოების ყრილობის წინ დღესაც სასწავლებლის სამმართველოს სხდომაში მ. ბ.—ს, როგორც სამღველოებისაგან დანიშნულს წვერს, ჰქონდა ნათქვამი, რომ ამ საგანზე აღდგრა მას ლაპარაკი სამღველოების კრებაში; ეს მისი პირველი ვალი იყო. მაგრამ მას კრებაში ამ საგანზე ხმაც არ ამოუღია. რამისზეთ? ჰკითხოს კაცმა, მინ დაუშალა მას ამაზე ლაპარაკი კრებაში? რა საფუძველით ამბობს ის, რომ ამისთანა საქრო საგანზე მსჯელობა კრებაში შეუძლებელია?

მეტე). ბევრმა მათგანმა იტყვა, "სხვად, საადამყოფოს გასაწყობად და სარჩოთ კიდევ ახალი გადასახადი გვედგება, ადგენ და ხელი მოაწერეს შორ. ბლ—ნის აზრის თანხმა ვართო, ე. ი. სასწავლებელს საავადყოფო ნუ გაუყვოდებაო. მრთი ჰკითხოს კაცმა მ. ბ.—ს: რათ მოიტყა იგი ამეგარად? საიდან შეთხზა მან, რომ ეითომ შავირთ წლებში აეთმოყვების რიცხვი სასწავლებელში 3-4-მდის ჩამოდიოდეს, მაშინ როდესაც, როგორც ზემოთ ვითქვი, არა თუ მთელ წელიწადში, ყოველ დღეობით აეთმოყოფობით აკლია სასწავლებელში 20-30 მოსწავლე? მ. ბ. არ შეუძლია სთქვას, რომ კრებისთვის ესეთი აზრი არ მიმიტოა, ამისთვის რომ მისი აზრი, მისი ხელით და რუსული ენით დაწერილი, ხელში გვაქვს.

ბ. კ—ვილი.

(დასასრული შემდეგ №-ში).

მაკ-მაჰონმა, ახალმა პრეზიდენტმა, პროკლამაცია გამოაცა. ის მადლობს კრება თავის არჩევისთვის. *მიმე პასუხის გებაში ჩაადგეთ ჩემი პატრიოტიზმი, მაგრამ დთვის დ ჩემი გმირი და კანონიერება ჯარის წყალობით მე დავიცავ სფრანგეთში ზნეობით წესს (L'ordre moral) ჩემ დაიცავით მწიფობას შინ და პრინციპებს, რომელსაც დაარსებულთა საზოგადოებამ. მე გაძლევთ ამაში პატრონანი კაცის და საღდათის სიტყვას."

იქნება ჩემნ ცხლა რეგულიაციის წინ დღეებში ვიყომ? პარლამენტურ რეგულიაციას ვითომ არ მოყვება ხალხის რეგულიაციას? საეჭოა, რომ საფრანგეთმა გულგრილად აიტანოს თავის უფლების შეგინება. მაგრამ ახლა სიგეფი იქნება აჯანყება, როდესაც მაკ-მაჰონი დაჩვეულ მტერებსაც ვამადებს თავის საღდათებს პარიჟელებზედ. 180,000 მეკნეჭეებს სისხლის გამოშვებას უპირებს მარჯვენა მხარე, ამას ნიშნავა მაკ-მაჰონის დიქტატურა, ენაბოთ!

რუსეთში თითოეულს სასულიერო სასწავლებელს აქვს თავისი საავადყოფო აფთიაკით, დოქტორით, ფერწილით და ყველა საქრო მოწყობილებით. მით უმეტეს სჭირია ეს საქროები სასწავლებლისთვის. მეტად ცუდად ცხოვრებისგან მოსწავლენი ხშირად ავად მყოფიან. რიგიანი ბინის, საქმლის, (უმეტეს ნაწილად მჭადი და ღობიო ხსნილია) და მარხვანია), მოსამსახურის და მოვლის უქონებლობის გამო, მათ უძნელებათ თითო უბრალო, მღველებრივი ავადყოფობა, მაგორალო გაციგება, ციგება და სხვა ამისგამომეტე რა გზა აქვთ, ავადყოფებთ სოფლებში მიდიან ნათესავებთან და იქ რამდენიმე კვირაობით და თვეობით რჩებიან. ამ მიზეზით ყოველ დღეს კლასებში 20—30 მოსწავლე აკლია. ასე იმ თვეებში, როდესაც მათ წამბადარი არ არის და მუთაისში საზოგადოდ სიძრთელია, და თუ მუთაისში რამე ებიდება, გაძმდები ნსკულება განჩა, მაშინ ხომ მოსწავლეები ასობით არიან ავად და სასწავლებელში ვერ დადიან. ადელი წარმოსადგენია, როგორ უნდა აბრკოლებდეს სწავლას ეს გარემოება. წასული წლის სექტემბერში რომ სამღველოების კრება იყო. სასწავლებლის სამმართველომ შეიტანა კრებაში აზრი სმეტის წარდგენათ საავადყოფოს დაწესების თაობაზე. საავადყოფო უნდა გაეკეთებია სასწავლებლის სამმართველოს იმ ფულების ხარჯით, რაც შამოდის სასწავლებელში სამღველოებისაგან, ისე რომ ამ საგანზე ახალ გადასახად კაეიკსაც არაინ არ თხოულობდა მღველებისაგან. წარმოდგინეთ ჩემნი განკვირება, როდესაც კრების გათავების და მღველების საფლებში წასლის შემდეგ, შევიტყვით, რომ კრებას სასწავლებლის სამმართველოს წინადადება მიეღო. რისთვის? შორაპნელს ბლადოჩინ ასეთი აზრი შეეჩანა კრებაში, რომ სასწავლებლისთვის საავადყოფო სჭირია არ არისო, ამისთვისო რომ ზოგიერთ წლებში 3—4 (!) ავადყოფზე მეტი არ არის ხოლმე მიუღეს სასწავლებელში, და ამ მცირე რიცხვისთვის საავადყოფო და ამდენი ხარჯე რა სჭირა არისო. დეტატატებაც, რომელთაც საფულში ძლიერ მიეჩქარებოდათ, კარგა ყურადღება ვერ მაქციეს; მათ ჰქონდათ იმ კრებაში გარდაწყვეტილი სასწავლებლისა და სემინარიისთვის კარგი ძალი ფულის შემოტანა (13,000 მან.

ნარკვი

შოტლანდიის ერის ქალაქში ამა წინათ 120,000 მუშის წარმომადგენელი შეკრებილან და, სხვათა შორის, ამ მიზნებზე გადაუწყვეტიანთ, მმართველობას წინადადება წარუდგინეთ და ესთხოვიანო, რომ ომიანობის მოსაპობელად, ყველას ის ეგზამინება, რომ უმაღლეს ხალხთა შორის სასამართლო დანიშნოს, რომელიც ყოველ ხალხთა შორის საქმეებს განიხილავს და ომიანობის ატების მაგებოთ, ყოველ ამგეარ საქმეს მწიფობით გადაწყვეტოს.

* * *

შორადამ შემდგვი აზრებულს პროცესის აღწერა მოვგივად:

"ამ ცოტა ხანში ერთ საჩინარზედ დავსწარი შორის მომრიგებელ სასამართლოში, მრთამ სომეხმა ინივლა:

ბატონო მიროვი სუღიაო, ერთი კაპიტანი მიეეია ქირით რომ სახლში? იმასა შუას, სხვათა შორის, ერთი ვერი, რომელიც სამონლოთ და უღრაოთ ვერის და ჩემ ცოდ-შვილს აწუხებს. მე იმას ვთხოვ, ბატონო, ან ჩემი სახლი დამიცალოს და ან ის ვერი გამაცალოს საღმე.

ამ სომხის მომირდაპირე კითხვა უფ. სუღიამ, თქვენ რას იტყვით ამაზედო? იმას მიუგოა:

უფ. სუღიაო, ჩემმა ვერმა უღრაოთ და ხშირათ ვერილი არ იცოდა და ამისდა ისწავლა და მან გამორყენა: როდესაც და რა დროსაც ეს მოვა ხოლმე შინა, დიწუხებს, ბატონო, ერთ უბრალო ყვირელს, აწიკებს ხან ცოლს, ხან შვილებს, ხან მოსამსახურებს და ჩემი პირუტყვი გაიგებს თუ არ ამას, ისეც ვერილი მოყვება ხოლმე. მე ამას უნდა პირიქით უჩივლო ჩემი ვერის გარყვანად, დ თქვენ ელა როგორც სამართალიც გნებათო, მამეცით.

სატეფდუროთ, მოსამართლის გადაწყვეტილება აღარ დამიტოა, მალე გამოვედი."

* * *

ამერიკის შვერთებულ შტატებში 38 1/2 მილიონ მცხოვრები ითლება. ჰველა სასწავლებლების რიცხვი 141,629-ა, ამ სასწავლებლებში 250,000 მასწავლებელია (მოამეტებული ნაწილი ქალები) და რვა მილიონი შავირდი მარტო 1871 წელს ამერიკის რესპუბლიკის მმართველობასა და ხალხს 478,318 630 მეთი დაუხარჯავს ამ სასწავლებლისთვის. იქა ურს ქალაქებში და სოფლებში, უკანასკნელი გამოან გარისებით, 164,815 საზოგადო მიწობითყუა არის და 5,871 გავეთი და ჟურნალი გამოდის.

რამდენიმე სიტყვა შო—ლი ბ—ნის და მისი კორესპონდენციების შესახებ.

არც ვიყავ დიდი, არც მცირე; ჩემს დღეში ცრუთა ვსწირე.

შსიამოვნოდ, დაზარებთ ვიღებ ამ გზობისად კალამს ხელში, რომ რამდენიმე სიტყვა დავსწერო. შესიამოვნოდ — პირველად ამისთვის, რომ სავანი, რომელსაც უნდა ელაპარაკო, ითხოვს რამდენიმე დავწვლილებით ცნობებს, რომელიც "ღროების" მეტე ნაწილი მკითხველებისათვის სრულიად არ არიან საინტერესანი; მეორედ და უბთავრესად მისთვის, რომ შ—ლი ბ—ნი, რომლის კორესპონდენცია, "ღროების" 18-ში დაბეჭდილმა, მოძკა მე ამ სტროქონების დაწერის მიზეზი, ისეთი კაცების რიცხვს ეკუთვნის, რომელთაც, რაგინდ უბრალო საგანზე ლაპარაკობდენ, არას გზით არ შეუძლიათ გაუდიდებლად, დიდძალი ტყუილის მოუმატებლად მოახერხონ მანვე ლაპარაკი, და თუ სავანი იმ გვირია; რომელსაც რამე მხრით თუნდ ცრუთადენიმე კავშირი ჰქონდა მათ ყალბ-თავის მოყვარებასთან, მაშინ ხომ მათ შეთხზავს და კორ-მეტყველებას (უკაცრავათ, უნდა მეთქვა: მჭეერ-მეტყველობას) ზომა და საზღვარი აღარ აქვს. რასაკერეელო, ამგვარი ყალიბის კაცებთან ლაპარაკი უსარგებლოა და არ ღირს. დასამტყიებლად იმისა, რომ შ. ბ. მართლა ამგვარი კაცების რიცხვს ეკუთვნის, მე არ ესთვლი სპიროდ მოვიყვანო აქ ნიმუში არც მისი ქადაგებისა, რომელიც 1869 წლის "სა-სოფლო მაზეთში" იყენენ დაბეჭდილი *) არც სხვადა-სხვა გვირა კორრე პონდენციებისა. აქ მე მაქვს სახეში სალაპარაკოდ მხოლოდ ისა, რას სწერს და როგორ მოქმედობს შ. ბ. იმერეთის სამღველოების ყრილობისა და მუთაისის სასულიერო სასწავლებლის საქმეების შესახებ.

სამღველოების ყოველ წლობითი ყრილობისა (უსტივისა მეტე) თავი და თავი დანიშნულება ის არის, რომ იქონიონ მსჯელობა სასწავლებლის მდგომარეობაზე, მის სხვა და სხვა საქროებზე, და ეს საქროებანი შეძლების და გვირად დაკმაყოფილონ. ამ საგანზე ყრილობაში მსჯელობის გაღვიძებია ვალი ყველაზე პირველ აქვს იმ მღველებს, რომელნიც სამღველოების მხრით არიან არჩეული სასწავლებლის სამმართველოს წვერებთ. როგორც ზემოთ ვსთქვი, მ. ბ. დიდის ლტოლილებისა და მოუთმენელი ლოდინის შემდგომ, იყო დანიშნული წვერად სამმართველოსი ორი წლის წინათ. უკანასკნელს კორესპონდენციაში მ. ბ. ამბობს: „ს ა მ დ ვ დ ე ლ ე ბ ი ს ყ რ ი ლ ო ბ ა შ ი ს ა ქ ი ო რ ს ა გ ე ზ ე მ ს ლ ე დ ა მ ვ ე უ ძ მ ლ ე ბ ე ლ ი ა .“ ამა დავხედოთ, რა და რა იყენენ სასწავლებლის უბთავრესნი სპიროდენანი, რომელსაც უნდა ყოფილიყო ლაპარაკი და მსჯელობა სამღველოების ყრილობაში, ვისი ბრალი იყო ყველაზე პირველ, თუ ამ საქროებებზე ლაპარაკი ან სულ არ იყო კრებაში ანა და იყო, მაგრამ რიგიანად ვერ თავდებოდა, და როგორ ეთანხმებდა მ. ბ.—ის ლაპარაკი "ღროებანი", მის მოქმედებას და საზოგადოდ სინამდვილეს და მმართველებს.

მე დარწმუნებული ვარ, რომ მრთელს რუსეთში არ არის სასულიერო სასწავლებელი, რომელიც მოსწავლეების რიცხვით შეედრებოდეს მუთაისის სასწავლებელს; ამაში არის ახლა 460 მოსწავლე, ხან მეტეც არის, 500-დის; იმათგან მხოლოდ 40 მოსწავლე სტოვრებს სასწავლებლის პანსიონში, დანაშთენნი გარე შავირდები არიან. ძნელი წა-

განცხადებანი ნიქოლოზ ღმიბრის-ქა

გიფიანი

ძან დიდუტი სამოსამართლო თანამდებობა თა შტოლისის ოლქის სასამართლოში.

ჩრება მთელს ზოფხუბოთ ქ. შტოლისში დამატომ მიიღებს საწარმოებლად და დასაცეველად სამოქალაქო და სისხლის სამართლის საქმეებსა აქაურს მომრიგებელ მოსამართლებთან (მიროვი სუღებთან) და ოლქის სასამართლოში (ოკრუჟნოი სუღში) და სამოსამართლო (სუღებნი) პალატაში.

ატეფთეე მიიღებს საქმეებს სენტში გადასატანად.

დასამჯელოს იღებს ტაქტიით და აგრეთვე დათანხმების მიხედვით.

იმყოფება არ სენალის ქუჩაში ფულინოვის, ანუ ბუქიევი სახლებში და მიიღებს მოდავეთა დილით 10 საათამდის.

უოჩითი ანუ ტელეგრაფით უნდა მოიწერონ ასე:

Тифлис. Николао Куниаи

შსიამოვნოდ, დაზარებთ ვიღებ ამ გზობისად კალამს ხელში, რომ რამდენიმე სიტყვა დავსწერო. შესიამოვნოდ — პირველად ამისთვის, რომ სავანი, რომელსაც უნდა ელაპარაკო, ითხოვს რამდენიმე დავწვლილებით ცნობებს, რომელიც "ღროების" მეტე ნაწილი მკითხველებისათვის სრულიად არ არიან საინტერესანი; მეორედ და უბთავრესად მისთვის, რომ შ—ლი ბ—ნი, რომლის კორესპონდენცია, "ღროების" 18-ში დაბეჭდილმა, მოძკა მე ამ სტროქონების დაწერის მიზეზი, ისეთი კაცების რიცხვს ეკუთვნის, რომელთაც, რაგინდ უბრალო საგანზე ლაპარაკობდენ, არას გზით არ შეუძლიათ გაუდიდებლად, დიდძალი ტყუილის მოუმატებლად მოახერხონ მანვე ლაპარაკი, და თუ სავანი იმ გვირია; რომელსაც რამე მხრით თუნდ ცრუთადენიმე კავშირი ჰქონდა მათ ყალბ-თავის მოყვარებასთან, მაშინ ხომ მათ შეთხზავს და კორ-მეტყველებას (უკაცრავათ, უნდა მეთქვა: მჭეერ-მეტყველობას) ზომა და საზღვარი აღარ აქვს. რასაკერეელო, ამგვარი ყალიბის კაცებთან ლაპარაკი უსარგებლოა და არ ღირს. დასამტყიებლად იმისა, რომ შ. ბ. მართლა ამგვარი კაცების რიცხვს ეკუთვნის, მე არ ესთვლი სპიროდ მოვიყვანო აქ ნიმუში არც მისი ქადაგებისა, რომელიც 1869 წლის "სა-სოფლო მაზეთში" იყენენ დაბეჭდილი *) არც სხვადა-სხვა გვირა კორრე პონდენციებისა. აქ მე მაქვს სახეში სალაპარაკოდ მხოლოდ ისა, რას სწერს და როგორ მოქმედობს შ. ბ. იმერეთის სამღველოების ყრილობისა და მუთაისის სასულიერო სასწავლებლის საქმეების შესახებ.

მე დარწმუნებული ვარ, რომ მრთელს რუსეთში არ არის სასულიერო სასწავლებელი, რომელიც მოსწავლეების რიცხვით შეედრებოდეს მუთაისის სასწავლებელს; ამაში არის ახლა 460 მოსწავლე, ხან მეტეც არის, 500-დის; იმათგან მხოლოდ 40 მოსწავლე სტოვრებს სასწავლებლის პანსიონში, დანაშთენნი გარე შავირდები არიან. ძნელი წა-

შსიამოვნოდ, დაზარებთ ვიღებ ამ გზობისად კალამს ხელში, რომ რამდენიმე სიტყვა დავსწერო. შესიამოვნოდ — პირველად ამისთვის, რომ სავანი, რომელსაც უნდა ელაპარაკო, ითხოვს რამდენიმე დავწვლილებით ცნობებს, რომელიც "ღროების" მეტე ნაწილი მკითხველებისათვის სრულიად არ არიან საინტერესანი; მეორედ და უბთავრესად მისთვის, რომ შ—ლი ბ—ნი, რომლის კორესპონდენცია, "ღროების" 18-ში დაბეჭდილმა, მოძკა მე ამ სტროქონების დაწერის მიზეზი, ისეთი კაცების რიცხვს ეკუთვნის, რომელთაც, რაგინდ უბრალო საგანზე ლაპარაკობდენ, არას გზით არ შეუძლიათ გაუდიდებლად, დიდძალი ტყუილის მოუმატებლად მოახერხონ მანვე ლაპარაკი, და თუ სავანი იმ გვირია; რომელსაც რამე მხრით თუნდ ცრუთადენიმე კავშირი ჰქონდა მათ ყალბ-თავის მოყვარებასთან, მაშინ ხომ მათ შეთხზავს და კორ-მეტყველებას (უკაცრავათ, უნდა მეთქვა: მჭეერ-მეტყველობას) ზომა და საზღვარი აღარ აქვს. რასაკერეელო, ამგვარი ყალიბის კაცებთან ლაპარაკი უსარგებლოა და არ ღირს. დასამტყიებლად იმისა, რომ შ. ბ. მართლა ამგვარი კაცების რიცხვს ეკუთვნის, მე არ ესთვლი სპიროდ მოვიყვანო აქ ნიმუში არც მისი ქადაგებისა, რომელიც 1869 წლის "სა-სოფლო მაზეთში" იყენენ დაბეჭდილი *) არც სხვადა-სხვა გვირა კორრე პონდენციებისა. აქ მე მაქვს სახეში სალაპარაკოდ მხოლოდ ისა, რას სწერს და როგორ მოქმედობს შ. ბ. იმერეთის სამღველოების ყრილობისა და მუთაისის სასულიერო სასწავლებლის საქმეების შესახებ.

მე დარწმუნებული ვარ, რომ მრთელს რუსეთში არ არის სასულიერო სასწავლებელი, რომელიც მოსწავლეების რიცხვით შეედრებოდეს მუთაისის სასწავლებელს; ამაში არის ახლა 460 მოსწავლე, ხან მეტეც არის, 500-დის; იმათგან მხოლოდ 40 მოსწავლე სტოვრებს სასწავლებლის პანსიონში, დანაშთენნი გარე შავირდები არიან. ძნელი წა-

შსიამოვნოდ, დაზარებთ ვიღებ ამ გზობისად კალამს ხელში, რომ რამდენიმე სიტყვა დავსწერო. შესიამოვნოდ — პირველად ამისთვის, რომ სავანი, რომელსაც უნდა ელაპარაკო, ითხოვს რამდენიმე დავწვლილებით ცნობებს, რომელიც "ღროების" მეტე ნაწილი მკითხველებისათვის სრულიად არ არიან საინტერესანი; მეორედ და უბთავრესად მისთვის, რომ შ—ლი ბ—ნი, რომლის კორესპონდენცია, "ღროების" 18-ში დაბეჭდილმა, მოძკა მე ამ სტროქონების დაწერის მიზეზი, ისეთი კაცების რიცხვს ეკუთვნის, რომელთაც, რაგინდ უბრალო საგანზე ლაპარაკობდენ, არას გზით არ შეუძლიათ გაუდიდებლად, დიდძალი ტყუილის მოუმატებლად მოახერხონ მანვე ლაპარაკი, და თუ სავანი იმ გვირია; რომელსაც რამე მხრით თუნდ ცრუთადენიმე კავშირი ჰქონდა მათ ყალბ-თავის მოყვარებასთან, მაშინ ხომ მათ შეთხზავს და კორ-მეტყველებას (უკაცრავათ, უნდა მეთქვა: მჭეერ-მეტყველობას) ზომა და საზღვარი აღარ აქვს. რასაკერეელო, ამგვარი ყალიბის კაცებთან ლაპარაკი უსარგებლოა და არ ღირს. დასამტყიებლად იმისა, რომ შ. ბ. მართლა ამგვარი კაცების რიცხვს ეკუთვნის, მე არ ესთვლი სპიროდ მოვიყვანო აქ ნიმუში არც მისი ქადაგებისა, რომელიც 1869 წლის "სა-სოფლო მაზეთში" იყენენ დაბეჭდილი *) არც სხვადა-სხვა გვირა კორრე პონდენციებისა. აქ მე მაქვს სახეში სალაპარაკოდ მხოლოდ ისა, რას სწერს და როგორ მოქმედობს შ. ბ. იმერეთის სამღველოების ყრილობისა და მუთაისის სასულიერო სასწავლებლის საქმეების შესახებ.

მე დარწმუნებული ვარ, რომ მრთელს რუსეთში არ არის სასულიერო სასწავლებელი, რომელიც მოსწავლეების რიცხვით შეედრებოდეს მუთაისის სასწავლებელს; ამაში არის ახლა 460 მოსწავლე, ხან მეტეც არის, 500-დის; იმათგან მხოლოდ 40 მოსწავლე სტოვრებს სასწავლებლის პანსიონში, დანაშთენნი გარე შავირდები არიან. ძნელი წა-

შსიამოვნოდ, დაზარებთ ვიღებ ამ გზობისად კალამს ხელში, რომ რამდენიმე სიტყვა დავსწერო. შესიამოვნოდ — პირველად ამისთვის, რომ სავანი, რომელსაც უნდა ელაპარაკო, ითხოვს რამდენიმე დავწვლილებით ცნობებს, რომელიც "ღროების" მეტე ნაწილი მკითხველებისათვის სრულიად არ არიან საინტერესანი; მეორედ და უბთავრესად მისთვის, რომ შ—ლი ბ—ნი, რომლის კორესპონდენცია, "ღროების" 18-ში დაბეჭდილმა, მოძკა მე ამ სტროქონების დაწერის მიზეზი, ისეთი კაცების რიცხვს ეკუთვნის, რომელთაც, რაგინდ უბრალო საგანზე ლაპარაკობდენ, არას გზით არ შეუძლიათ გაუდიდებლად, დიდძალი ტყუილის მოუმატებლად მოახერხონ მანვე ლაპარაკი, და თუ სავანი იმ გვირია; რომელსაც რამე მხრით თუნდ ცრუთადენიმე კავშირი ჰქონდა მათ ყალბ-თავის მოყვარებასთან, მაშინ ხომ მათ შეთხზავს და კორ-მეტყველებას (უკაცრავათ, უნდა მეთქვა: მჭეერ-მეტყველობას) ზომა და საზღვარი აღარ აქვს. რასაკერეელო, ამგვარი ყალიბის კაცებთან ლაპარაკი უსარგებლოა და არ ღირს. დასამტყიებლად იმისა, რომ შ. ბ. მართლა ამგვარი კაცების რიცხვს ეკუთვნის, მე არ ესთვლი სპიროდ მოვიყვანო აქ ნიმუში არც მისი ქადაგებისა, რომელიც 1869 წლის "სა-სოფლო მაზეთში" იყენენ დაბეჭდილი *) არც სხვადა-სხვა გვირა კორრე პონდენციებისა. აქ მე მაქვს სახეში სალაპარაკოდ მხოლოდ ისა, რას სწერს და როგორ მოქმედობს შ. ბ. იმერეთის სამღველოების ყრილობისა და მუთაისის სასულიერო სასწავლებლის საქმეების შესახებ.

მე დარწმუნებული ვარ, რომ მრთელს რუსეთში არ არის სასულიერო სასწავლებელი, რომელიც მოსწავლეების რიცხვით შეედრებოდეს მუთაისის სასწავლებელს; ამაში არის ახლა 460 მოსწავლე, ხან მეტეც არის, 500-დის; იმათგან მხოლოდ 40 მოსწავლე სტოვრებს სასწავლებლის პანსიონში, დანაშთენნი გარე შავირდები არიან. ძნელი წა-

შსიამოვნოდ, დაზარებთ ვიღებ ამ გზობისად კალამს ხელში, რომ რამდენიმე სიტყვა დავსწერო. შესიამოვნოდ — პირველად ამისთვის, რომ სავანი, რომელსაც უნდა ელაპარაკო, ითხოვს რამდენიმე დავწვლილებით ცნობებს, რომელიც "ღროების" მეტე ნაწილი მკითხველებისათვის სრულიად არ არიან საინტერესანი; მეორედ და უბთავრესად მისთვის, რომ შ—ლი ბ—ნი, რომლის კორესპონდენცია, "ღროების" 18-ში დაბეჭდილმა, მოძკა მე ამ სტროქონების დაწერის მიზეზი, ისეთი კაცების რიცხვს ეკუთვნის, რომელთაც, რაგინდ უბრალო საგანზე ლაპარაკობდენ, არას გზით არ შეუძლიათ გაუდიდებლად, დიდძალი ტყუილის მოუმატებლად მოახერხონ მანვე ლაპარაკი, და თუ სავანი იმ გვირია; რომელსაც რამე მხრით თუნდ ცრუთადენიმე კავშირი ჰქონდა მათ ყალბ-თავის მოყვარებასთან, მაშინ ხომ მათ შეთხზავს და კორ-მეტყველებას (უკაცრავათ, უნდა მეთქვა: მჭეერ-მეტყველობას) ზომა და საზღვარი აღარ აქვს. რასაკერეელო, ამგვარი ყალიბის კაცებთან ლაპარაკი უსარგებლოა და არ ღირს. დასამტყიებლად იმისა, რომ შ. ბ. მართლა ამგვარი კაცების რიცხვს ეკუთვნის, მე არ ესთვლი სპიროდ მოვიყვანო აქ ნიმუში არც მისი ქადაგებისა, რომელიც 1869 წლის "სა-სოფლო მაზეთში" იყენენ დაბეჭდილი *) არც სხვადა-სხვა გვირა კორრე პონდენციებისა. აქ მე მაქვს სახეში სალაპარაკოდ მხოლოდ ისა, რას სწერს და როგორ მოქმედობს შ. ბ. იმერეთის სამღველოების ყრილობისა და მუთაისის სასულიერო სასწავლებლის საქმეების შესახებ.

მე დარწმუნებული ვარ, რომ მრთელს რუსეთში არ არის სასულიერო სასწავლებელი, რომელიც მოსწავლეების რიცხვით შეედრებოდეს მუთაისის სასწავლებელს; ამაში არის ახლა 460 მოსწავლე, ხან მეტეც არის, 500-დის; იმათგან მხოლოდ 40 მოსწავლე სტოვრებს სასწავლებლის პანსიონში, დანაშთენნი გარე შავირდები არ